

Kako je znal vojevati grof Rudolf Habsburški.

(Iz povesti „Rudolf Habsburški“. Spisal Fr. Hubad.)

(Konec.)

a Rudolfovem posestvu blizu meje Toggenburžanove je pasel pastir svojo čredo na planini. Čreda je bila njegovo jedino imetje. Nekega dne je bil Toggenburžan na lovu. Po nesreči se je pasla čreda blizu meje. O póludne se zberó lovci na bližnjej planini, da bi se odpočili. Krepčali so se z jedjó, in žvenketali so polni kozarci. Ko so bili vže nekoliko vinjeni, reče nek šaljivec mej njimi, kazaje na pastirjevo čredo na Rudolfovih tleh: „Lovili smo do póludne a ujeli nismo ničesar. Domá se nam bodo smijali, če pridemo s praznimi rokami domóv. Glejte, ondú na Rudolfovem je divjačine dosti, in velika je, da je ni lahko grešiti!“ Vsi se zakrohotalo tem besedam. Vinski bratci začnó streljati s pušicami v čredo, da je ležalo kmalu deset najlepših krav mrtvih na tleh. Zamán je tarnal pastir in prosil, naj se ga usmilijo. Komaj je odnesel sam peté in odgnal še ostalo živino.

Te in jednake krivice žalile so Rudolfa zeló. Ali hudobije ni hotel kaznovati kakor bi bila zaslužila, ker bi bili trpeli s tem le podložniki sovražnikovi, a gospodje bi se bili smijali na svojih gradovih, če bi bil rôpal in požigal tudi Rudolf po njihovih pokrajinah. Dà, še predrznejši so postajali ter napadali popotnike kakor roparji, samó, da so dobili dovolj pléna.

Zato se odloči plemeniti grof, da napade nasprotnike v gradovih samih.

A Toggenburžan je imel trden grad. Stal je na visokej skali, strma gora ga je branila z jedne strani, a na drugih treh prepad, da ni bilo mogoče do njega. Dolgo je oblegoval Rudolf Unzenberg — takó je bilo imé gradu — a ni ga mogel dobiti v pest. Zanašal se je, da bode prisilila lakota Toggenburžana, da se podá. Ali nekega dné vržeje sovražniki več košev svežih rib z gradú v tabor oblegovalceev, da bi s tem pokazali, kako dobro se jim še godí. Da rib v gradu niso mogli loviti, to je bilo gotovo. A kako jih dobiti iz doline, bilo je težko dognati. Preiskavali so Rudolfovi vojaki na vse strani, a niso mogli najti pota, po katerem bi bilo mogoče nositi živež v grad.

Mej Rudolfovimi vojaki pa je bil tudi pastir, kateremu so bili postrelili Toggenburžanovi lovci krave na planini. Ta se je bil zaklel, da bode še plačal Toggenburžanu njegovo hudobijo, da-si mu je bil Rudolf povrnil kvaro, kolikor je mogel. Lazil je noč in dan okolu gradú, kako bi mogel vanj. Naposled zapazi, da pelje ozka, strma steza po skali v grad. Poskuša in poskuša — vaje je bil plezanja po strmih pečinah vže od mladih nog — dokler se mu ne posreči. Vesel pové novico Rudolfu. Ta izbere izmej svojih krdelo gorjanceev, vajenih strmih potov po skalah. Neko noč, ko je silen vihar bučal okolu gradú, spleza pastir z gorjanci po strmej stezi k višku. Toggenburžanovi vojaki niso slutili nevarnosti o nevihti. Zdajci nastane vrišč in ropot, Rudolf napade grad od spredaj, pastir pa od zadej. Kmalu je bil grad v njegovih rokah, in dal ga je podreti, da ga ni bilo več mogoče pozidati.

Tako je Rudolf ukrotil Toggenburžana.

Rudolf ni nikoli rad prelival krvi; kolikor je mogel, skušal je polastiti se tudi drugih gradov z zvijačo.

Blizu mesta Züricha imel je Regensberžan grad Uetliberg. S tega je napadal trgovce iz mesta ter jim jemal blagó. Dolgo je premišljeval Rudolf, kako bi se polastil tega gradú. — Regensberžan je imel najraje konje belce. Zato si je bil nakupil in naropal za svoje konjike samih belcev. Poleg tega je imel tudi dvanajst belih psov, s katerimi je hodil na lov. Rudolf si nabere in nakupi dvanajst konj belcev in dvanajst belih psov. Na konje posadi svoje najboljše vojake in jih skrije s psi v gozd. Oddelku meščanov pa zapové, naj bodo pripravljeni. Nekega dne odjezdi Regensberžan s svojimi psi in s spremstvom na konjih belcih na lov. Ko je vže odjahal mimo skritih Rudolfovih vojakov ter krenil po drugem potu na lov, zdirja Rudolf s svojimi belci in psi proti gradu, a meščani za njim, kakor bi ga podili. Regensberžanovi vojaki, kolikor jih je bilo doma v gradu, mislili so, da podé meščani njihovega gospoda. Hitro spusté most, napeljan preko grabna pred gradom, da bi pustili svojega gospodarja v grad. Rudolf pa je jahal pred gradom bolj počasi, da so mu bili meščani prav za petami. Váruhi v gradu zapazijo prekasno, komu so odprli vrata, branijo se hrabro, ali kmalu onemorejo, morajo se udati in grad je bil Rudolfov.

Ravno takó si je osvojil Rudolf tudi Regensberžanov grad Baldern. Nekega vročega poletnega dne prijaše Rudolf s krdelom konjikov pred grad kakor bi ga hotel napasti. Ali za vsakim konjikom je sedel še dober pešec na konji, ne da bi jih zapazili váruhi v gradu, ker jih je zakrival prah, ki se je valil izpod konjskih kopit. Pešci se poskrijejo po grmovji ob potu, a konjiki jezdiijo pred grad, vihté svoje sablje in pozivljajo grajske vojake na boj. Ti poslušajo nekaj časa; ker pa vidijo, da je Rudolfovih konjikov le malo, zasedejo konje, odpró vrata, spusté most in napadejo sovražnike. Ti se branijo nekaj časa, potem pa zbežé. Regensberžanovi jo uderó za njimi, a ne potegnejo mostú k višku, niti zapró vrata. V tem, ko dirjajo Regensberžani za Rudolfovimi konjiki, prideró Rudolfovi pešci iz grmovja in si osvojé grad.

Po dolgem begu se vrnejo Regensberžanovi konjiki proti gradu. Ali vrata najdejo zaprta in tuje vojake na zidovji. Posvetujejo se med seboj, kako in kaj bi. V tem pa pridirjajo Rudolfovi konjiki za njimi. Iz gradú prideró pešci in je primelo od obeh strani takó, da se morajo udati brez boja.

Ravno tako zvito je dobil tudi Regensberžanovo mestice Glanzenberg v svojo pest. Mestice je stalo blizu reke Limati. Meščani so bili vže večkrat oropali ladije, v katerih so vozili trgovci iz Züricha svoje blagó. Rudolf je hoče kaznovati za to. V dve veliki ladiji, v kakeršnih so vozili meščani iz Züricha navadno svoje blagó, poskrije nekaj vojakov. Na krov postavi pa le toliko brodnikov, kolikor so jih potrebovale take ladije navadno. Sam se pa skrije s svojimi konjiki v hrastje blizu mesta Glanzenberga.

Ko priplavati ladiji blizu mesta, mislijo Glanzenberžani, da bi se dalo naropati kaj blagá. Hitro prideró k reki in začnó pripravljati svoje čolne. Brodniki na ladijah začnó klicati na pomoč, kakor bi se jim bila pripetila kaka nesreča in obrnejo svoji ladiji proti mestu. Veseli so jim hiteli meščani naproti. Zdajci pa prihruje Rudolf iz gozda ravno v odprta mestna vrata. Predno so vedeli meščani kaj in kakó, bili so konjiki v mestu, vojaki iz ladij pa njim za petami. Za kazen je ukazal Rudolf razdejeti mesto Glanzenberg in podaril je mestu Zürichu štiri zvonove, katere je bil vzel Glanzenberžanom.